

Broj: 03-23.1-11-08/19
Sarajevo, 10.01.2020.god.

PROSLUŽENO			
14.01.2020			
Organizacijska jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
63/3	50-18	112	170

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj-oktobar/listopad 2019. godine, dostavlja se

Poštovani,

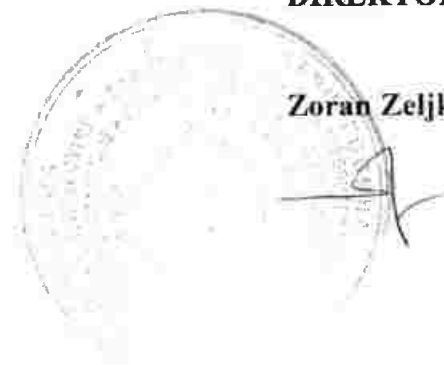
Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (DEP) je pripremila Informaciju o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj-oktobar/listopad 2019. godine.

Navedeni materijal se dostavlja radi informiranja.

S poštovanjem,

DIREKTOR

Zoran Zeljko

U prilogu:
- kao u tekstu

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini
za januar/siječanj – oktobar/listopad 2019. godine**

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	5
<i>Građevinarstvo.....</i>	6
<i>Maloprodaja.....</i>	7
<i>Tržište rada.....</i>	8
2. Javne finansije.....	9
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda .....</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	13
<i>Monetarni sektor.....</i>	14
<i>Bankarski sektor.....</i>	16
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	17
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	19
5. Strane direktne investicije.....	21

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

Ekonomski rast

Prema preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) statistika nacionalnih računa rashodni pristup, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u P1 2019. godine ostvarila ekonomski rast od 2,7% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Tako se može konstatovati da je tokom 2019. godine došlo usporavanja ekonomskog rasta od 1 p.p što je u najvjerojatnijoj mjeri bilo posljedica slabljenja izvozne tražnje odnosno slabljenja ekonomskog rasta u pojedinim zemljama EU kao što su Njemačka i Italija.² Posmatrano po komponentama, ključni nosioci ekonomskog rasta bili su privatna potrošnja i investicije, dok je trgovinski bilans (neto izvoz) imao negativan doprinos u ostvarenom ekonomskom rastu u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini 2019. godine.

U nedostatku zvaničnih podataka iz nacionalnih računa za K3 2019. godine, a na bazi kratkoročnih statističkih podataka može se zaključiti da je trend ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovine najvjerojatnije dodatno usporen. Glavno uporište ekonomskog rasta tokom ovog perioda predstavljala je domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje, dok je vanjski sektor imao negativan utjecaj na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda. Naime, podaci sa tržišta rada o povećanju broja zaposlenih i penzionera, skromno ali ipak realno povećanje plata i penzija, kao i povećanje kreditnih plasmana stanovništvu, te rast prometa u okviru maloprodaje ukazuju na nastavak trenda rasta privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini. U prilog ovoj procjeni o povećanju privatne potrošnje svakako idu i povećanje uvoza potrošnih dobara (trajni i netrajni proizvodi za široku potrošnju) od preko 5% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, nedostatak zvaničnih podataka o kretanjima investicija u K3 2019. godine u velikoj mjeri umanjuje pouzdanost procjene kretanja investicija u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda. Unatoč činjenici da je u prvoj polovini 2019. godine zabilježen rast investicionih ulaganja za oko 7%, pokazatelji vezani za uvoz kapitalnih proizvoda u K3 2019. godine kao i vrijednost izvršenih građevinskih radova koji su veoma skromni ne pružaju naročito optimistične izgleda kada su u pitanju investiciona ulaganja u Bosni i Hercegovini u K3 2019. godine. Vanjski sektor, odnosno slabljenje izvozne tražnje usljed usporavanja privredne aktivnosti u okviru glavnih trgovinskih partnera imali su negativan utjecaj na ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2019. godini. Prema trenutno raspoloživim podacima u K3 2019. godine trend slabljenja u okviru vanjskotrgovinske robne

¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 10.10.2019. godine

² EUROSTAT, Newsrelease, „GDP and Employment“, 128/2019, 14 Novembar 2019.

razmjene sa svijetom je dodatno intenziviran. Naime, usporavanje ekonomskog rasta i proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u glavnim trgovinskim partnerima u K3 2019. godine rezultirali su padom izvoza i uvoza roba od 5,8% odnosno 3%, što je dovelo do povećanja vanjskotrgovinskog deficita, odnosno negativan doprinos ekonomskom rastu u Bosni i Hercegovini u K3 2019. godine.

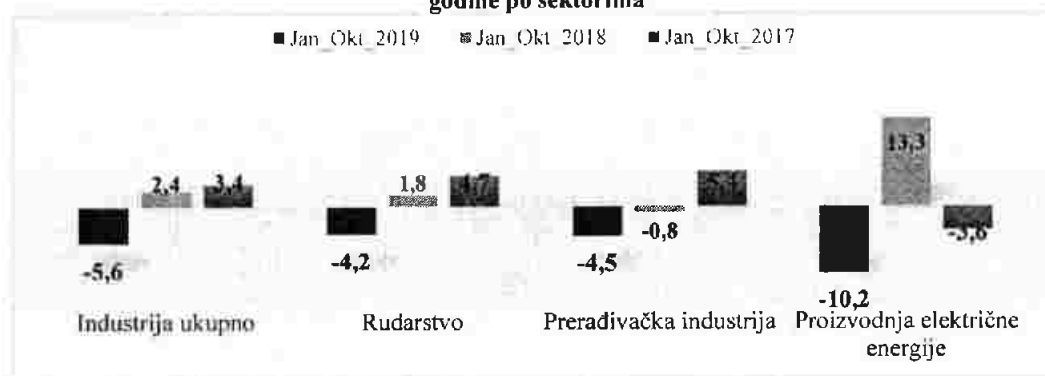
Trenutno raspoloživi kratkoročni pokazatelji za oktobar 2019. godine možda nisu dovoljni da bi se utvrdila konačna slika o kretanjima makroekonomskih pokazatelja u K4 2019. godine, ali na neki način ukazuju da je trend slabljenje istih u odnosu na prethodnu godinu nastavljen. U oktobru 2019. godine registriran je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od čak 10% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. S druge strane, već 5 mjeseci za redom je nastavljen trend slabljenja u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Naime, prema podacima BHAS-a za oktobar 2019. godine u Bosni i Hercegovini registriran je pad izvoza i uvoza roba po skoro identičnim stopama od oko 5%. Podaci iz domena javnih finansija koji se tiču prikupljanja poreza također ukazuju na usporavanje trenda rasta u odnosu na početak godine. Tako je u oktobru 2019. godine došlo do stagnacije ukupnih javnih prihoda, pri čemu je to naročito evidentno u okviru prihoda od indirektnih poreza kao što je PDV (neto prihodi od PDV-a) koji je prvi put od početka godine zabilježio negativnu stopu rasta od 4%.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar- oktobar 2019. godine, Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5,6% u odnosu na isti period prethodne. S druge strane, pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u oktobru 2019. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine bio još evidentniji i iznosio je 10,4%.³ Ovi pokazatelji u okviru industrijske proizvodnje predstavljaju nastavak nepovoljnog trenda kretanja sa početka godine i dodatno su intenzivirani. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-oktobar 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1. Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za period januar-oktobar 2019. godine po sektorima

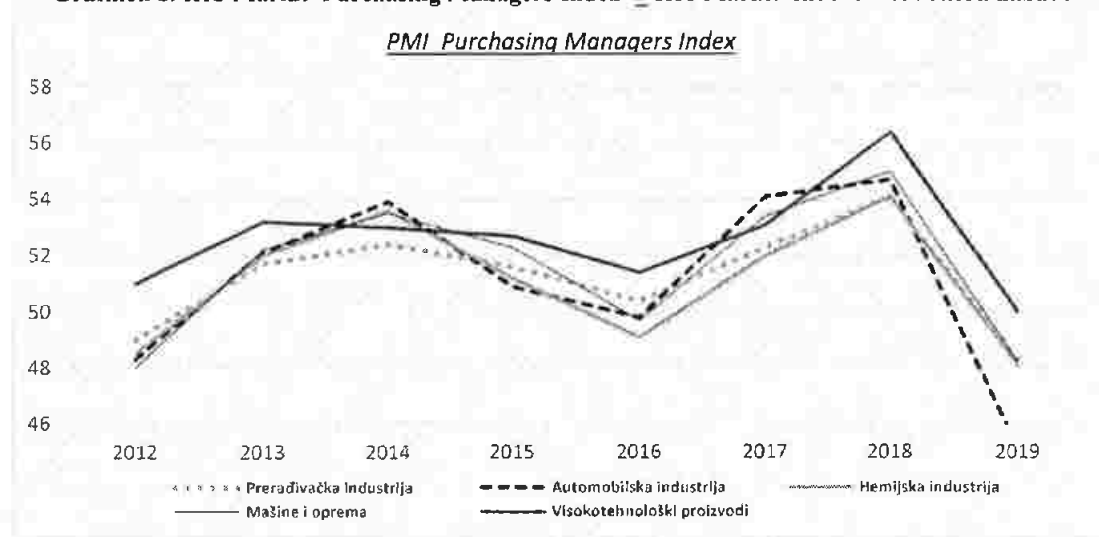
Izvor: BHAS

Ključne razloge za ovakva kretanja u okviru industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini predstavljaju usporavanje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao i izazovi

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za oktobar 2019. godine-prethodni podaci“, 26.011.2019. godine.

sa kojima se susreću domaće kompanije u pojedinim privrednim granama u Bosni i Hercegovini. Naime, prema podacima EUROSTAT-a u periodu januar-oktobar 2019. godine došlo je do smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u zemljama EU28 od 0,6%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje su zabilježena u Njemačkoj 4,6%, Italiji 1,2%, kao i zemljama regiona Crna Gora 7,6%, Turska 2,8% i Srbija 0,8%.⁴ Posmatrano po industrijama, čini se da je najznačajniji pad zabilježen u automobilskoj industiji na šta ukazuje i kretanje međunarodno referentnog IHS Markit Purchasing Managers Index- (Indeks menadžera nabave) čija referentna vrijednost je nakon višegodišnjeg rasta pala na ispod 50 poena.

Grafikon 2. IHS Markit Purchasing Managers Index⁵ _ IHS Markit Indeks menadžera nabave

Izvor: IHS Markit, Refinitiv

Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u Bosni i Hercegovini se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u BiH, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Tako je najznačajniji pad proizvodnje zabilježen je u okviru sektora za proizvodnju električne energije i iznosio je preko 10% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad proizvodnje električne energije je posljedica podjednako smanjenja proizvodnje kako u hidroelektranama, tako i u termoelektranama. Pored pada u proizvodnji električne energije, tokom posmatranog perioda januar-oktobar 2019. godine registrirano je smanjenje proizvodnje u okviru sektora rudarstvo od 4,2%, što je ponajviše posljedica smanjenja proizvodnje u rudnicima uglja i lignita od 9,1% u odnosu na isti period prethodne. S druge strane, u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije tokom posmatranog perioda došlo je do smanjenja proizvodnje od 4,5%, pri čemu je pad proizvodnje u prerađivačkoj industriji tokom oktobra dodatno intenziviran i iznosio je 9,5%. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima, odnosno slabljenjem izvozne tražnje. Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom prvih 10 mjeseci 2019. najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su: nafti derivati i koks, proizvodnje tekstila i duhanska proizvodnje gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijski proizvoda, drvoprerade (osim namještaja), kože, te proizvodnje baznih metala od oko 8% respektivno u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, povećanja proizvodnje u okviru prehambene industrije od 5%, građevinskog

⁴ EUROSTAT, Production in industry January –October 2019 /January-October 2018 (seasonally & calendar adjusted data)

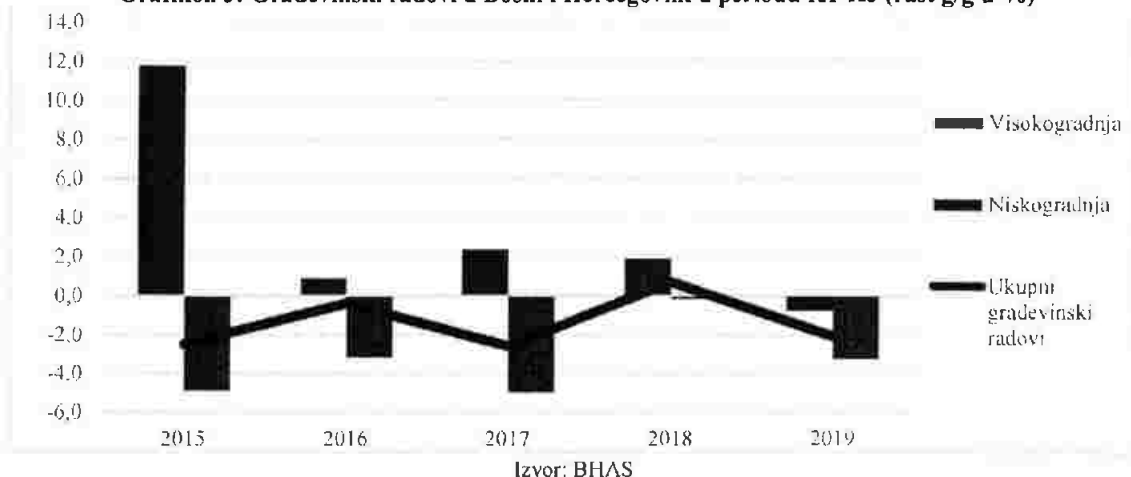
⁵ Referentna vrijednost ispod 50 poena ukazuje na smanjenje proizvodnje.

materijala 4,8%, kao i drugih industrijskih grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu.

Građevinarstvo

Raspoloživi podaci za period K1-K3 2019. godine pokazuju da je došlo do smanjenja ukupnih građevinskih radova u Bosni i Hercegovini od 2,1% (u odnosu na isti period prethodne godine). Oba sektora u okviru građevinarstva su zabilježila negativnu stopu rasta, pa je tako sektor visokogradnje zabilježio pad od 0,8% uz istovremeni pad radova u sektoru niskogradnje od 3,3%.

Grafikon 3: Građevinski radovi u Bosni i Hercegovini u periodu K1-K3 (rast g/g u %)

Broj izdatih odobrenja za građenje u periodu K1-K3 2019. godine u odnosu na K1-K3 2018. godine veći je za 1,3%. Najveći porast izdatih dozvola za građenje je u sektoru niskogradnje (6,1%), dok su odobrenja za građenje u visokogradnji zabilježila skromnu stopu rasta (0,3%). U sektoru visokogradnje je povećan broj izdatih dozvola za stambene zgrade (7,7%), dok je smanjen broj izdatih dozvola za građenje nestambenih zgrada (14,6%)

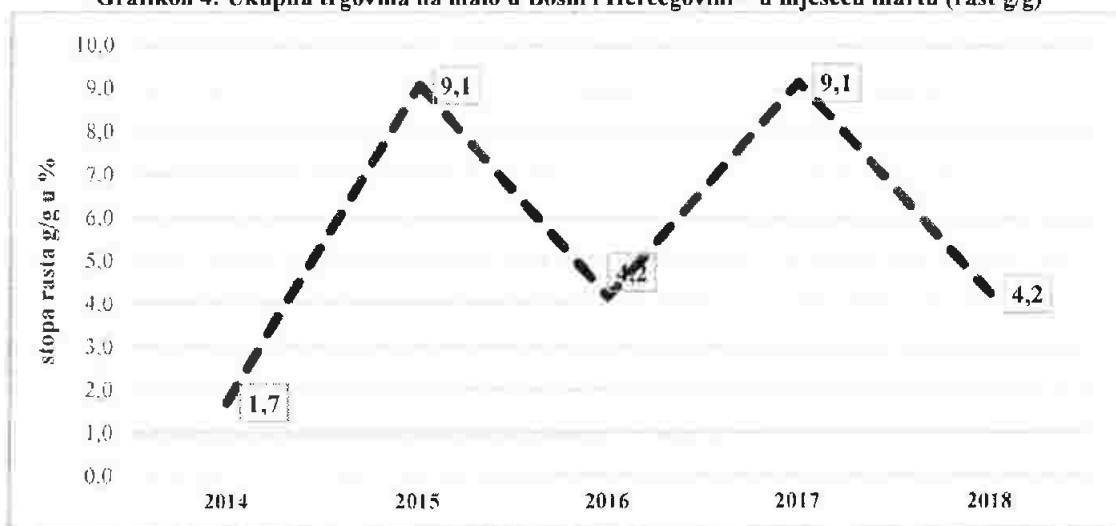
Maloprodaja

Zvanični podaci ukupne trgovine na malo u Bosni i Hercegovini za oktobar 2019. godine ukazuju na realni rast prometa od 4,2% (X_{2019}/X_{2018})⁶. Najveći doprinos ovom porastu je došao zbog povećanja prometa u kategoriji trgovina na malo osim trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu s.p.) od 8,1%. Nasuprot tome došlo je do pada trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama od 7,3%.

U okviru trgovine na malo, osim trgovine motornim gorivima u s.p. obje kategorije su zabilježile su dvocifren rast, pa je tako trgovina hranom, pićem i duhanskim proizvodima porasla za 8,9% dok je trgovina na malo neprehrambenim proizvodima zabilježila rast od 7,5%. U okviru trgovine neprehrambenim proizvodima, u mjesecu oktobru 2019.godine je došlo do rasta u trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. od 3,7%, trgovini na malo informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. od 26,5%, trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 4,4%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. od 14,5%, te do rasta u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 12,6%.

⁶ Izvor podataka: BHAS

Grafikon 4: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu martu (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod komponenti trgovine na malo ostalom opremom za domaćinstva u s.p. došlo je do rasta u trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 7,2%, prometu na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 20,8%, prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 13,1% te kod prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. gdje je zabilježen porast od 5,1% (X 2019/X 2018). Jedina kategorija koja je ostvarila negativnu stopu rasta je trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. gdje je došlo do pada prometa od 8,6%.

Tržište rada

Podatak o broju zaposlenih lica za oktobar 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci odnose na septembar. Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u septembru 2019. godine iznosio je 822,3⁷ hiljada i veći je za 1,5% u odnosu na septembar 2018. godine. Pomenuta stopa rasta broja zaposlenih lica nešto je sporija u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Uz smanjenje fizičkog obima proizvodnje u industrijskoj proizvodnji (detaljnije u poglavlju o kretanju industrijske proizvodnje) smanjen i broj zaposlenih lica u područjima djelatnosti prerađivačke industrije (-0,4% g/g), vađenja ruda i kamena (-0,1% g/g), proizvodnje i snabdjevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (-0,7% g/g). S druge strane, najznačajniji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala sa stopom rasta od 2,4% g/g i prevoza i skladištenja (4,1% g/g), te djelatnosti javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja (1,8% g/g).

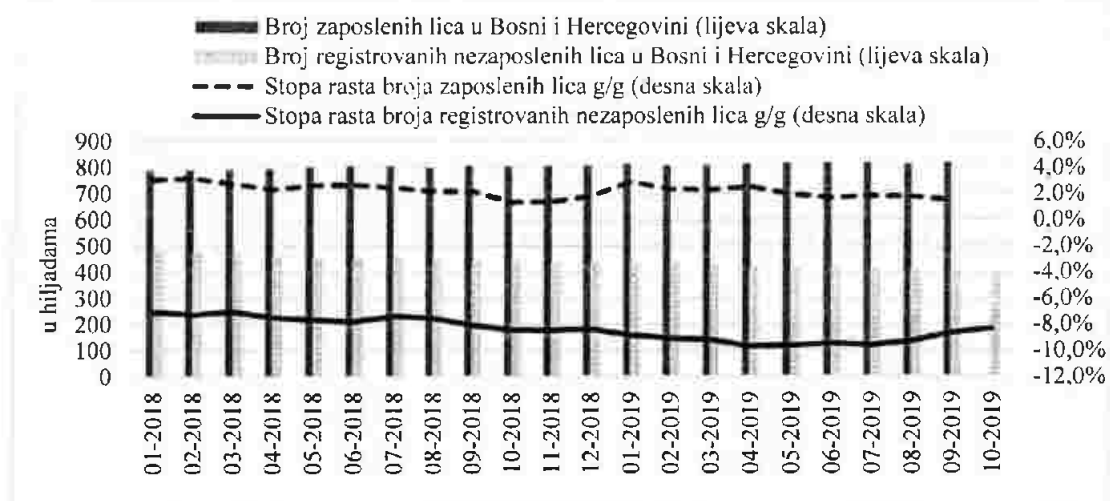
Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine smanjen je za 8,3% u odnosu na oktobar 2018. godine i iznosi 401,3 hiljada. Stopa registrovane nezaposlenosti u septembru 2019. godine iznosila 32,9%.⁸ Anketna stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2019. godini iznosi 15,7%.

⁷ Privremeni podatak, BHAS. Početkom avgusta 2019. godine Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine napravila je korekciju objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim licima, pa su istorijski podaci do marta 2019. godine konačni, a za naredne mjeseci 2019. godine privremeni.

⁸ Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine (Pregled stanja tržišta rada na dan 31. oktobra 2019. godine). Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na septembar jer podaci o broju zaposlenih lica za oktobar nisu bili objavljeni u periodu izrade Informacije.

Grafikon 5: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

Podatak o prosječnoj neto plati za oktobar 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije pa se podaci odnose na septembar 2019. godine. Prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini u septembru 2019. godine iznosila je 916 KM i nominalno je veća za 4,5% u odnosu na septembar 2018. godine.

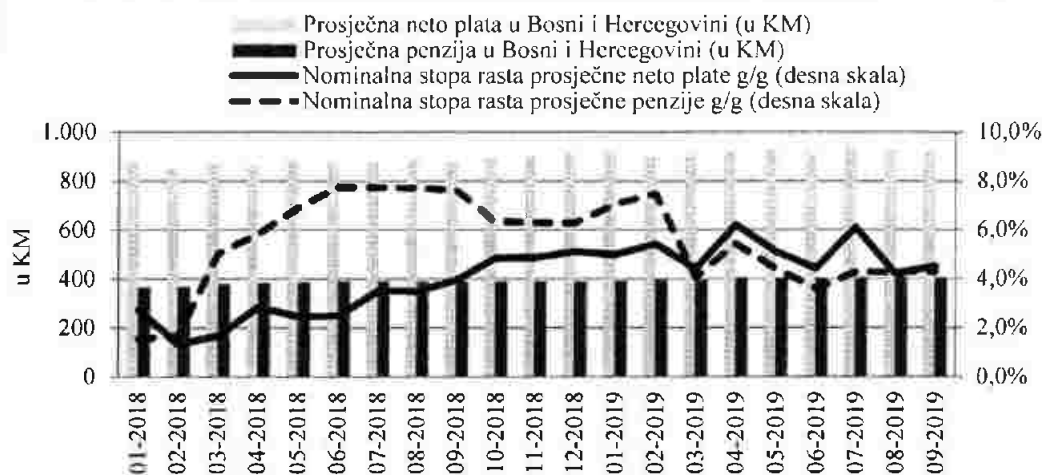
Najveća nominalna stopa rasta prosječne neto plate u posmatranom mjesecu 2019. godine bila je u području djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (13,2% g/g), poslovanja nekretninama (10,0% g/g), te trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (8,5% g/g). Najniža isplaćena neto plata u posmatranom mjesecu bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (574 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.519 KM).

Broj penzionera u Bosni i Hercegovini nastavio se postepeno uvećavati i u oktobru 2019. godine iznosio je 687,1⁹ hiljada što je za 1,6% manje u poređenju sa oktobrom 2018. godine. Uz povećanje broja penzionera registrovan je i rast prosječne penzije u Bosni i Hercegovini. U oktobru 2019. godine prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je iznosila je 403,5¹⁰ KM i nominalno je veća za 4,3% u odnosu na oktobar 2018. godine. Najniža penzija u Federaciji Bosne i Hercegovine u oktobru 2019. godine nije se mijenjala u poređenju sa prethodnim mjesecom i iznosila je 371,8 KM, a u Republici Srpskoj 195,7 KM za penzijski staž do 15. godina.

⁹ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta.

¹⁰ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

Grafikon 6: Prosječna neto plata i penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

2. Javne finansije

U prvih deset mjeseci tekuće godine ukupni javni prihodi prikupljeni u Bosni i Hercegovini su iznosili oko 13,1 milijardu KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za oko 3,8%. Tokom posmatranog perioda, na rast javnih prihoda najviše su uticali prihodi koje je naplatila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO), sa učešćem od oko 51% i stopom rasta od 5,0% g/g. Upola manja stopa rasta ostvarena je kod prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Indirektni porezi. Početak zadnjeg tromjesečja tekuće godine ne izgleda baš povoljno. Tokom posmatranog mjeseca, naplata svih vrsta prihoda UIO Bosne i Hercegovine je bila manja u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine, što se svakako odrazilo na kumulativ posmatranog perioda. Bruto prihodi od indirektnih poreza rasli su svega 5,0% g/g, čime su dostigli iznos od oko 6,6 milijardi KM. U oktobru mjesecu povrati sa jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu JR UIO), nakon nekoliko mjeseci negativnog rasta, ponovo su ostvarili pozitivnu stopu rasta, koja je na kraju posmatranog perioda iznosila 6,7% g/g. Povećanje stope rasta povrata sa JR UIO, direktno je uticalo na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza (čija je stopa rasta u oktobru mjesecu bila negativna). Na kraju posmatranog perioda ukupno je prikupljeno oko 5,4 milijarde KM neto prihoda, čime su ostvarili rast od 4,6% g/g.

Što se tiče doprinosa rastu neto prihoda od indirektnih poreza, kao i u ranije posmatranim periodima, najznačajniji doprinos rastu su dali neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu PDV) sa 2,4 p.p., prihodi od akciza 1,6 p.p. i prihodi od putarina 0,5 p.p..

Tabela 1: Naplata prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	struktura	jan-okt 2018	jan-okt 2019	avg 19	sep 19	okt 19
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	8,3	5,0	2,4	0,1	0,6
Povrati	18,3	8,2	6,7	-20,6	-1,6	8,8
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>81,7</u>	<u>8,4</u>	<u>4,6</u>	<u>8,3</u>	<u>0,4</u>	<u>-1,0</u>
PDV	49,7	6,4	3,9	11,2	5,3	-4,0
Carine	3,7	7,5	4,8	-7,2	-2,6	-1,0
Akcize	19,6	-1,3	6,0	5,3	1,9	-0,2
Putarine	8,2	63,8	4,8	-1,3	-4,8	-2,9
Ostali prihodi	0,2	5,4	0,6	-6,2	-11,2	-3,7
Neusklađeni prihodi	0,3	63,2	17,7	-	-	-

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Za deset mjeseci tekuće godine, ukupno je naplaćeno oko 4,5 milijarde KM bruto prihoda po osnovu PDV-a (4,5% g/g). Zbog rasta povrata sa JR UIO po osnovu PDV-a, od 6,1% g/g, neto prihodi su bili nešto skoromniji. Na kraju posmatranog perioda, njihov iznos je dostigao nivo od 3,3 milijarde KM, što je za 3,9% više nego u istom periodu prethodne godine. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a i dalje dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba (koji su rasli stopom od 4,2% g/g). Prihodi od PDV-a po osnovu prometa domaćim robama, su tokom posmatranog perioda, rasli stopom od 5,0% g/g.

Akcize. Neto prihodi od akciza, na kraju posmatranog perioda su dostigli iznos od oko 1,3 milijarde KM, čime su zabilježili porast od 6,0% g/g.

Kao i u ranije posmatranim periodima, prihodi od akciza prilikom uvoza roba, su uvećani (18,8% g/g). Rast prihoda od akciza po osnovu uvoza desio se zahvaljujući značajnom povećanju prihoda od akciza na uvoznu naftu i naftne derivate (36,7% g/g), ali i povećanju prihoda od akciza na uvoz duvana i duvanskih prerađevina (11,8% g/g). U kategoriji ostalih uvoznih akciza sve kategorije prihoda od akciza po ovom osnovu su ostvarile pozitivne stope rasta, osim akcize na uvoznu kafu.

Prihodi od akciza na domaće proizvode i dalje se smanjuju. Na kraju posmatranog perioda, ovi prihodi su smanjeni za 45,0% g/g. Smanjenje prihoda od akciza na domaće proizvode zabilježeno je kod glavnih kategorija prihoda i to: akciza na domaću naftu i naftne derivate (76,6% g/g) i akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (27,3% g/g). U kategorij ostalih domaći akciza, jedino pozitivne stope rasta bilježe prihodi od akciza na domaća bezalkoholna pića i domaća vina.

Putarine. Na kraju posmatranog perioda, prihodi od putarina su iznosili oko 544 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, prihodi od putarina su veći za 4,8%.

Carine. Prihodi od carina na kraju posmatranog perioda su iznosili oko 249 miliona KM, čime su ostvarili rast od 4,8% g/g.

Tabela 2: Raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	struktura	jan-okt 2018	jan-okt 2019	avg 19	sep 19	okt 19
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	8,3	4,9	1,0	2,1	-0,8
Minimalne rezerve	18,8	22,3	-4,4	-20,2	4,2	8,4
Budžeti	81,2	5,1	7,3	6,5	1,7	-2,7
Servisiranje vanjskog duga	9,4	0,6	-15,6	27,3	-28,7	-24,3
Federacija Bosna i Hercegovina	6,0	0,2	-16,7	27,3	-24,6	-32,0
Republika Srpska	3,3	0,3	-14,8	27,9	-38,5	-7,9
Brčko Distrikt	0,1	75,2	32,1	-100,0	22,8	-100,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja	71,7	6,0	11,2	5,0	8,6	0,2
Institucije Bosne i Hercegovine	9,4	0,0	0,0	-4,3	5,0	0,0
Federacija Bosna i Hercegovina	39,9	7,3	13,0	6,4	7,6	1,7
Republika Srpska	20,1	6,9	14,5	6,2	13,7	-2,4
Brčko Distrikt	2,4	4,3	5,5	8,4	-2,3	-3,0

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Raspoređeni prihodi. Za deset mjeseci tekuće godine, raspoloživi prihodi za raspodjelu su iznosili oko 6,6 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 335 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,2 milijardu KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od oko 624,5 miliona KM, UIO, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 4,5 milijarde KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 2,9 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 397,3 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,4 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 221,6 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 158,4 miliona KM (7,8 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UIO za servis vanjskog duga su manja za 15,6%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 11,2%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Entitetske poreske uprave, za deset mjeseci posmatrane godine, ukupno su prikupile oko 6,4 milijardi KM javnih prihoda iz svojih nadležnosti. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, njihovi prihodi veći su za 2,6%. Kao i u ranije posmatranim periodima, razlog niske stope rasta leži u smanjenju prihoda od direktnih poreza. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - oktobar

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Direktni porezi	850,7	761,0	-10,6	427,4	405,3	-5,2	1.278,1	1.166,3	-8,7
Porez na dohodak	371,9	347,6	-6,5	194,8	158,3	-18,7	566,7	505,9	-10,7
Porez na dobit	337,7	325,6	-3,6	196,0	208,8	6,5	533,7	534,4	0,1
Porezi građana	140,1	87,2	-37,7	36,6	38,2	4,4	176,7	125,4	-29,0
Ostali porezi	1,0	0,5	-47,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,5	-47,0
Takse, kazne i naknade	596,5	583,0	-2,3	344,5	360,6	4,7	940,9	943,6	0,3
Doprinosi	2.812,6	3.013,3	7,1	1.225,4	1.299,2	6,0	4.038,0	4.312,5	6,8
PIO	1.561,3	1.677,6	7,4	695,9	735,6	5,7	2.257,2	2.413,2	6,9
Zdravstvo	1.121,1	1.196,3	6,7	438,0	466,7	6,6	1.559,1	1.663,0	6,7
Nezaposleni	130,2	139,4	7,1	28,6	30,3	6,2	158,8	169,7	6,9
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	58,7	62,1	5,8	58,7	62,1	5,8
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	4,2	4,5	6,8	4,2	4,5	6,8
UKUPNO	4.259,8	4.357,2	2,3	1.997,3	2.065,2	3,4	6.257,0	6.422,4	2,6

Izvor: entitetske poreske uprave

Doprinosi. Prihodi od socijalnih doprinosa, tokom posmatranog perioda 2019. godine, su iznosili oko 4,3 milijarde KM javnih prihoda, što predstavlja povećanje od oko 7,8% g/g. I dalje se dominantna kategorija prihoda iz nadležnosti poreskih uprava, ali i druga po veličini kategorija ukupnih javnih prihoda.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza u oba entiteta, i tokom posmatranog perioda, nastavljaju da se smanjuju, što je naravno, dovelo do njihovog smanjenja posmatranog na nivou Bosne i Hercegovine. Na kraju posmatranog perioda tekuće godine, ukupni prihodi od direktnih poreza su iznosili oko 1,2 milijarde KM čime su smanjeni za 8,7% g/g.

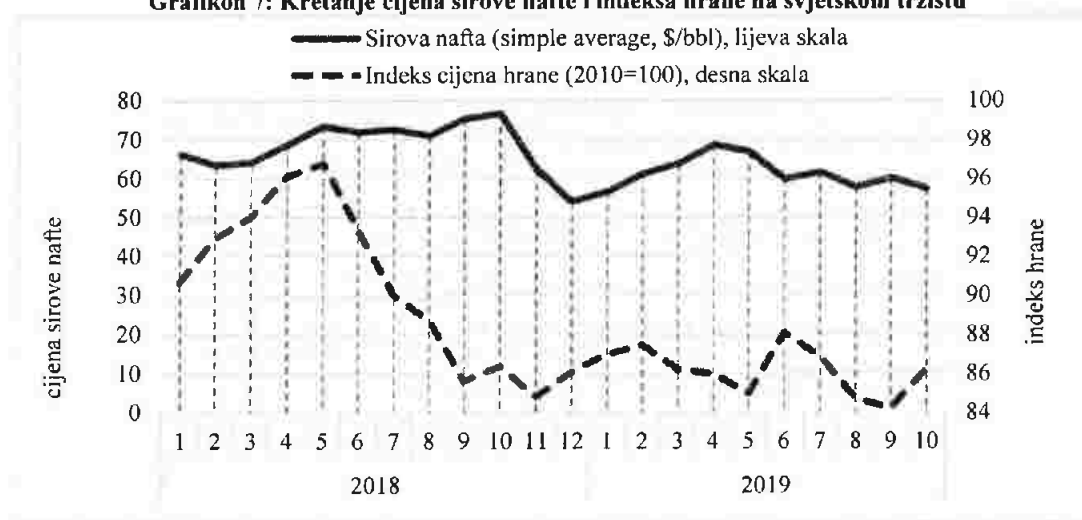
Ostali javni prihodi. Ovde spadaju takse, kazne, naknade i ostali prihodi iz nadležnosti poreskih uprava. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ova kategorija prihoda je ostala nepromijenjena, a ukupno je naplaćeno oko 943,6 miliona KM javnih prihoda.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Prema podacima Svjetske banke cijena sirove nafte u oktobru 2019. godine iznosila je 57,3 \$/barelu i niža je za 25,4% u poređenju sa istim mjesecom 2018. godine. Indeks hrane na svjetskom tržištu u oktobru 2019. godine ostao je skoro nepromijenjen (-0,1%) u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u EU 28 iznosila je 1,1% u oktobru 2019. godine.¹¹

Grafikon 7: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

U Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine registrovana je inflacija od 0,1% u poređenju sa oktobrom 2018. godine, a prosječan rast cijena za period I-X 2019/I-X 2018 iznosio je 0,6%. Najveći rast cijena u posmatranom periodu bio je u odjeljcima alkoholnih pića i duvana (4,9% g/g) kao i u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata (2,7% g/g). Rast cijena u odjeljku alkoholnih pića i duvana najviše je rezultat povećanja cijena cigareta i duvana.¹² Sa

¹¹ Izvor:EUROSTAT.

¹² Na početku 2019. godine nastavljeno je sprovođenja akcizne politike na duvan i cigarete (harmonizacija sa EU legislativom) što je doprinijelo povećanju cijena ovih proizvoda. U julu 2019. godine takođe je došlo do poskupljenja cijena cigareta pojedinih proizvođača, što je dodatno uticalo na rast cijena ovog proizvoda.

povećanjem cijena tečnih i čvrstih goriva, vodosnabdijevanja, plina i najamnina za stanovanje došlo je do rasta cijena u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata. Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića u posmatranom periodu su bile veće za 1% g/g, a zbog velikog udjela u ukupnom indeksu potrošačkih cijena dale su doprinos inflaciji u Bosni i Hercegovini. S druge strane, niže cijene u pojedinim odjeljcima indeksa potrošačkih cijena doprinijele su skromnom rastu cijena u Bosni i Hercegovini.

Kretanje indeksa potrošačkih cijena prema odjeljcima predstavljeno je u tabeli ispod.

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	X 2019	I-X 2019
	X 2018	I-X 2018
00 Ukupan indeks	100,1	100,6
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,1	101,0
02 Alkoholna pića i duvan	106,0	104,9
03 Odjeća i obuća	89,2	89,3
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,4	102,7
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,7	99,6
06 Zdravstvo	100,6	101,3
07 Prevoz	98,3	101,5
08 Komunikacije	99,7	99,4
09 Rekreacija i kultura	101,3	101,2
10 Obrazovanje	100,2	100,6
11 Restorani i hoteli	101,2	100,8
12 Ostala dobra i usluge	100,2	99,5

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) na kraju oktobra 2019. godine iznosila je 25,9 mlrd. KM i veća je za 8,3% u odnosu na oktobar 2018. godine. U okviru transakcijskog novca najznačajniji doprinos rastu M2 imali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (2,4 p.p.) sa stopom rasta od 6,9% g/g, dok su u okviru kvazi novca najveći doprinos rastu M2 dali ostali depoziti u stranoj valuti (7,3 p.p.) uz stopu rasta 30,3% g/g. Međutim, pomenuta stopa rasta ostalih depozita u stranoj valuti je rezultat promjene metodologije¹³ statistike monetarnog i finansijskog sektora, što je dovelo do smanjenja ostalih depozita u domaćoj valuti (tabela ispod, a pojašnjenje metodologije dato je u fusnoti).

¹³ Centralna banka Bosne i Hercegovine je napravila metodološke izmjene vezano za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, a u vezi s klasifikacijom finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Na ovaj način je obavljeno važno usklađivanje s međunarodnim standardima, te tako poboljšan kvalitet i međunarodna uporedivost podataka. Novi Priručnik i Vodič za kompilaciju monetarne i finansijske statistike Međunarodnog monetarnog fonda iz 2016. godine, kao i Evropski statistički standardi (ESA 2010), propisuju da se instrumenti s valutnom klauzulom trebaju klasifikovati kao instrumenti u stranoj valuti. U skladu s tim je, počevši od januarskih podataka 2019. godine, napravljena reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute. Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine.

Tabela 5: Novčana masa u oktobru 2019. godine i stope rasta X 2019/X 2018

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transkacijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	4.243,1	8.706,0	12.949,1	2.936,2	2.524,5	7.507,1	12.967,8	25.916,9
Stopa rasta g/g	9,4%	6,9%	7,7%	-29,1%	25,2%	30,3%	8,8%	8,3%

Izvor: CBBiH

Na kraju oktobra 2019. godine rezervni novac (u daljem tekstu M0) je iznosio 10,9 mlrd. KM i uvećan je za 7,3% u odnosu na oktobar 2018. godine. Iako su sve komponente dale doprinos rastu M0, najveći doprinos rastu M0 dali su gotovina izvan monetarnih vlasti (3,7 p.p.) sa stopom rasta od 8% g/g i depoziti banaka kod monetarnih vlasti (3,2 p.p.) sa stopom rasta od 6% g/g. Najveću međugodišnju stopu rasta imali su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (tabela ispod), ali zbog malog udela (1,6%) nisu imali veliki doprinos rastu M0.

Tabela 6: Rezervni novac u oktobru 2019. godine i stope rasta X 2019/X 2018

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	5.068,5	5.670,8	175,6	10.915,0
Stopa rasta g/g	8,0%	6,0%	39,1%	7,3%

Izvor: CBBiH

Prosječna¹⁴ stopa obavezne rezerve u oktobru 2019. godine nije se mijenjala i iznosila je 10%, a implicitna¹⁵ stopa obavezne rezerve je iznosila 21,4%. Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH u posmatranom mjesecu uvećan je za 5,9% u odnosu na oktobar 2018. godine i iznosio je 5,7 mlrd. KM. Osnovica za obračun obavezne rezerve je iznosila 26,5 mlrd. KM i veća je za 8,8% g/g. Višak iznad obaveznih rezervi je u posmatranom mjesecu uvećan za 3,4% g/g i čini 53,3% prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH. Ostatak se odnosi na prosječne obavezne rezerve.

Tabela 7: Prosječne obavezne rezerve u oktobru 2019. godine i stope rasta X 2019/X 2018

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	26.507,6	2.650,8	5.672,5	3.021,7	10,0%	21,4%
Stopa rasta g/g	8,8%	8,8%	5,9%	3,4%	-	-

Izvor: CBBiH

¹⁴ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve / osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹⁵ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH / osnovica za obračun obaveznih rezervi.

Bruto devizne rezerve u oktobru 2019. godine su iznosile 12,4 mlrd. KM i veće su za 7,9% u poređenju sa oktobrom 2018. godine. U tabeli ispod se može vidjeti da su sve komponente bruto deviznih rezervi uvećane izuzev komponente držanje SDR. Najveće stope rasta u poređenju X 2019/X 2018 imali su zlato (26,4% g/g) i strana valuta u trezoru CBBiH (22,7% g/g). Ipak, u strukturi bruto deviznih rezervi najveći udio i dalje imaju investicije u vrijednosne papire (71,8%), dok se na drugom mjestu nalaze depoziti kod nerezidentnih banaka (23,7%).

Tabela 8: Bruto devizne rezerve u oktobru 2019. godine i stope rasta X 2019/X 2018

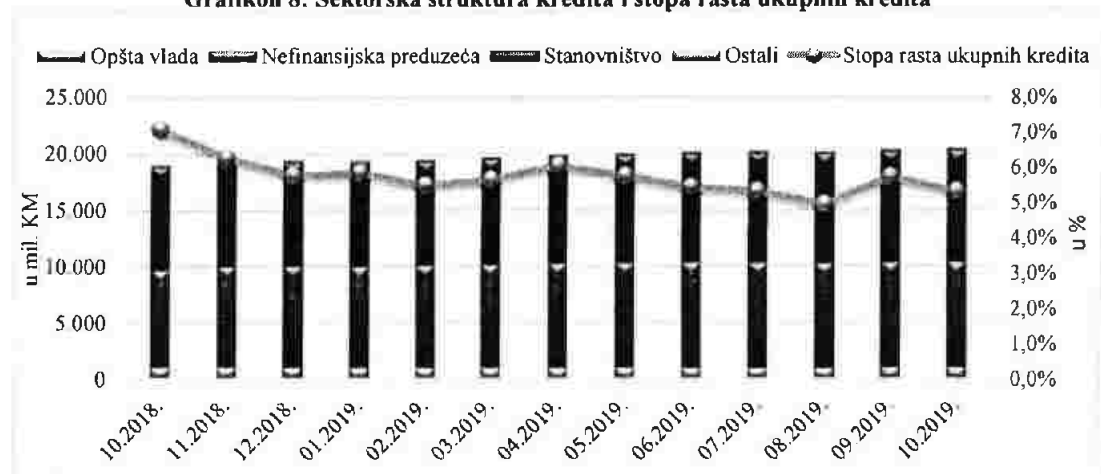
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	254,8	2,6	304,9	2.935,9	0,0	8.892,4	12.390,5
Stopa rasta g/g	26,4%	-55,9%	22,7%	10,9%	-	6,2%	7,9%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupni plasirani krediti u mjesecu oktobru 2019. godine su uz stopu rasta od 5,3% g/g dostigli 20,5 mlrd. KM. Najveće učešće 48,3% su imali krediti plasirani stanovništvu sa dostignutih 9,9 mlrd. KM i stopom rasta 7,7% g/g, dok su krediti plasirani nefinansijskim preduzećima imali učešće 45,7% sa dostignutih 9,4 mlrd. KM i stopom rasta od 3,4% g/g (94% ukupnih kredita čine krediti stanovništvu i nefinansijskim preduzećima). Treći po veličini, krediti plasirani opštoj vladi su imali učešće od svega 5,2% sa dostignutim iznosom od 1,1 mlrd. KM i stopom rasta 0,3% g/g.

Grafikon 8: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

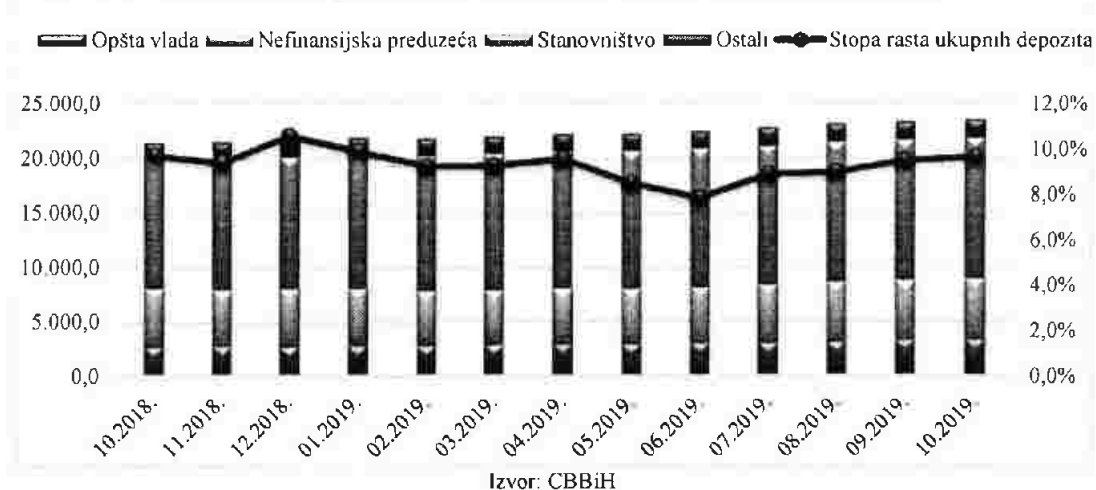

Izvor: CBBiH

Ukupni depoziti u mjesecu oktobru 2019. god. su uz stopu rasta od 9,6% g/g dostigli 23,5 mlrd. KM. Posmatrajući strukturu depozita, depoziti stanovništvu su imali najveće učešće od 55% u ukupnim depozitima sa 12,9 mlrd. KM i stopom rasta 9,2% g/g. Drugi po veličini sa učešćem 23,4% su bili depoziti nefinansijskim preduzećima sa dostignutih 5,5 mlrd. KM i stopom rasta od 5,0% g/g. Depoziti opšte vlade su imali učešće od 14,6% sa iznosom od 3,4 mlrd. KM i stopom rasta od 23,8% g/g.

Grafikon 9: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

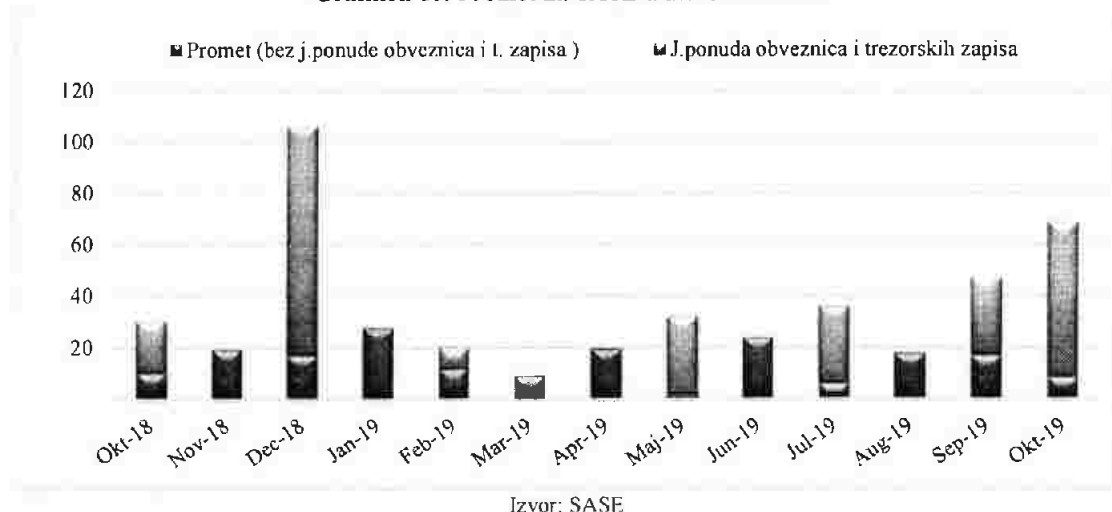

Berze u Bosni i Hercegovini

Na kraju mjeseca oktobra promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je iznosio 68,6 mil. KM i bio je 2,3 puta veći u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine što predstavlja 57% ukupnog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini.

U mjesecu oktobru održana je 23. aukcija obveznica Federacije Bosne i Hercegovine čime je prikupljeno ukupno 39,9 mil. KM. i 64. aukcija trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine, čime je za emitenta prikupljeno ukupno 20 mil. KM što zajedno predstavlja 87,3% od ostvarenog prometa na SASE.

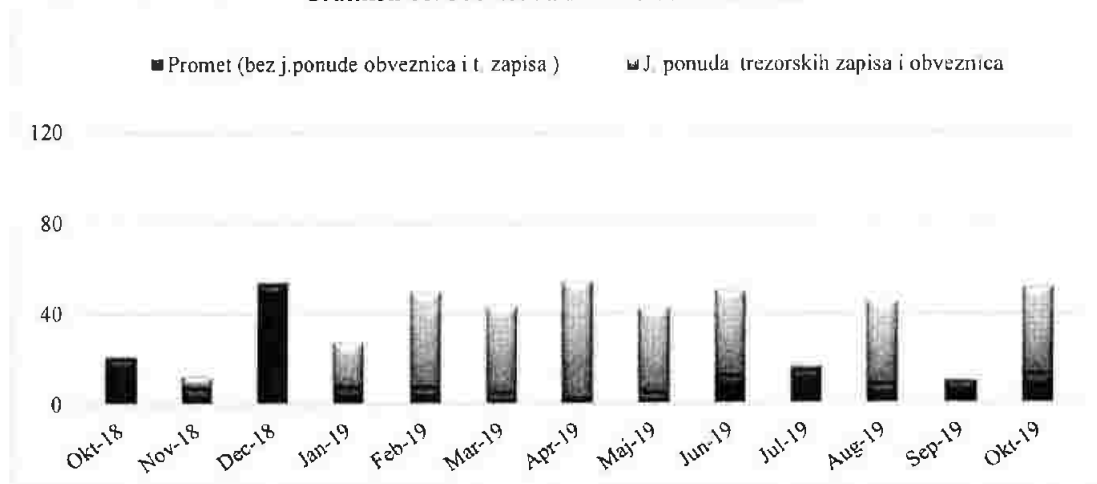
Grafikon 10: Promet na SASE u milionima KM

Na kraju mjeseca oktobra promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je iznosio 51,6 mil. KM i bio je 2,4 puta veći u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine, time ostvarivši učešće od 43% u ostvarenom prometu. Javnom ponudom obveznica¹⁶ u Republici Srpskoj je skupljeno 38,5 mil. KM što predstavlja 74,7% od ostvarenog prometa na BLSE.

¹⁶ Republika Srpska (2,30% 09/10/29) 30 mil. KM, Jahorina OC a.d. Pale 7 mil. KM i Mikrokreditna fondacija PRO FIN Istočno Sarajevo 1,5 mil. KM.

Grafikon 11: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet u mjesecu oktobru na SASE i BLSE je iznosio 120,1 mil. KM i bio je veći 2,3 od ukupnog prometa u istom periodu u prošloj godini.

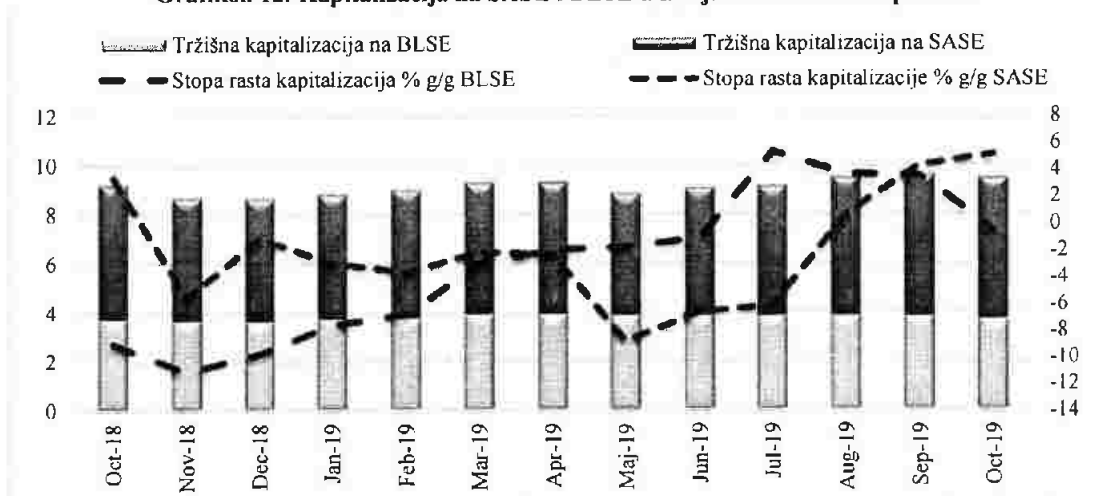
Tabela 9: Promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Oct-17	33.317.228	23.152.610	56.469.838
Oct-18	30.448.743	21.820.373	52.269.116
Oct-19	68.589.463	51.554.841	120.144.304

Izvor: SASE i BLSE

U mjesecu oktobru ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je dostigla 9,5 mlrd. KM. Kapitalizacija na SASE je iznosila 5,8 mlrd. KM, i sa stopom rasta 5,1% g/g ostvarila je učešće 60,8% u ukupnoj kapitalizaciji. U istom periodu kapitalizacija na BLSE je dostigla 3,7 mlrd. KM, i sa negativnom stopom rasta od 0,6% g/g ostvarila je učešće od 39,2% u ukupnoj kapitalizaciji.

Grafikon 12: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

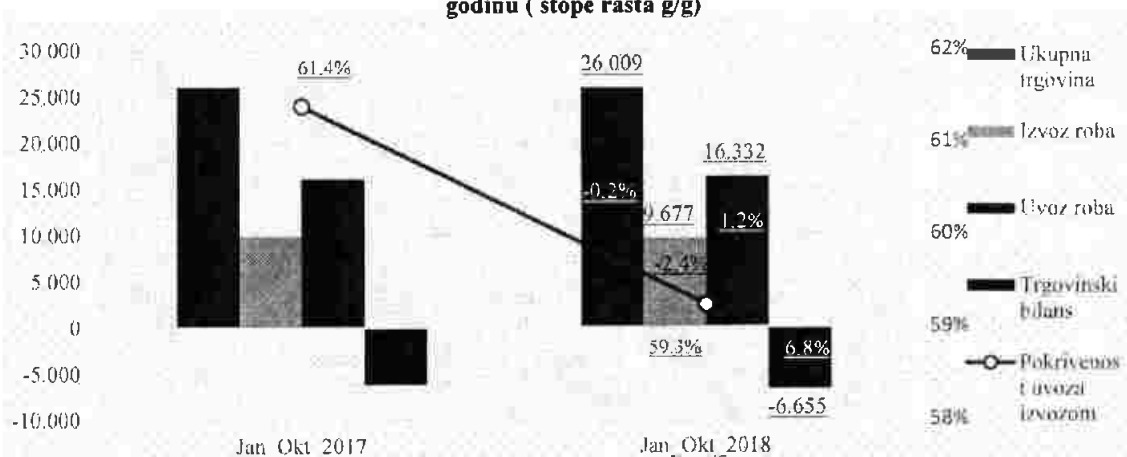
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS za period januar- oktobar 2019. godine u Bosni i Hercegovini je došlo do značajnog slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom koja je dodatno intenzivirana u posljednjih nekoliko mjeseci. Naime, Bosna i Hercegovina koja je u vanjskotrgovinskom smislu prilično koncentrisana na tržišta zemalja EU, tako da skoro 75% izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok se s druge strane oko 60% uvoza snabdijeva iz EU. S toga, ekonomska kretanja u okviru ovih zemalja uz nivo proizvodnje u okviru domaćeg proizvođačkog sektora skoro u potpunosti determinišu kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Za razliku od prethodne godine kada je Bosna i Hercegovina zahvaljujući povoljnim poslovnim prilikama u glavnim trgovinskim partnerima ostvarila vrlo dobar vanjskotrgovinski rezultat, gotovo je sigurno da u 2019. godini taj trend neće biti nastavljen. Naime, slabljenje ekonomske aktivnosti u zemljama EU dovelo je do slabljenja izvozne tražnje što se manifestovalo smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji i slabljenjem robnog izvoza Bosni i Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-oktobar 2019. godine zabilježila pad izvoza od 2,4% i povećanje robnog uvoza od 1,2%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od 6,8%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za preko 2 procentna poena (dalje u tekstu p.p).¹⁷ Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-oktobar 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 13. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-oktobar 2019. godinu (stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-oktobar 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila robni izvoz u vrijednosti od oko 9,7 milijardi KM što je za 2,4% manje u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano na mjesečnom nivou, izvoz roba u oktobru smanjen je za 5,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine što predstavlja nastavak negativnog trenda već peti mjesec za redom. Ako se robni izvoz u periodu januar-oktobar 2019. posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog izvoza roba su registrirana u okviru većine tradicionalno izvozne orjentiranih grana kao što su koks i naftni derivati 40% (-2 p.p), bazni metali 14,5% (-1,6 p.p) namještaj 13,2%(-1,1 p.p), i proizvodi prehrambene industrije 7,8% (-

¹⁷ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom, januar-oktobar 2019. godine“, 20.11.2019. godine.

0,5 p.p) i dr. S druge strane, povećanja robnog izvoza koja ipak nisu bila dovoljna da bi se spriječio pad ukupnog robnog izvoza su registrirana u okviru izvoza električne opreme 18,5% (1,0 p.p), gotovih metalnih proizvoda 10,9% (1,0 p.p), proizvoda od gume i plastičnih masa 19,6% (0,7 p.p), mašina i uređaja 7,1% (0,4 p.p) i građevinskog materijala od preko 50% (0,6 p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, u periodu januar-oktobar 2019. godine Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od preko 7,1 milijardu KM što predstavlja oko 74% ukupnog robnog izvoza i smanjenje od 2,4% u odnosu na isti prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je skoro 1,6 milijardi KM što predstavlja oko 16% i smanjenje od oko 2,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano pojedinačno po zemljama koje spadaju u glavne trgovinske partnere, najznačajnija smanjenja izvoza roba zabilježena su prilikom izvoza u Tursku 12,3%, Njemačku 3,1%, Sloveniju 4,4%, Hrvatsku 3,2% i Italiju 1,7% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana prilikom izvoza u Austriju 8,3% i Srbiju 6% u odnosu na isti period prethodne godine.

S druge strane, tokom prvih 10 mjeseci 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila uvoz roba u vrijednosti od skoro 16,3 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje od 1,2% u odnosu na isti period prethodne. Međutim, ako se robni uvoz posmatra na mjesečnom nivou vidljivo je da je tokom posljednjih 5 mjeseci došlo do značajnog slabljenja robnog uvoza u Bosnu i Hercegovinu, pri čemu je registrirana stopa pada u oktobru 2019. godine izosila 5,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Ovakva kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene na neki način ukazuju na usporavanje ukupne ekonomske aktivnosti odnosno sporiji rast proizvodnje, potrošnje i investicija u zemlji tokom 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano pojedinačno po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza roba, a samim tim i doprinosi rastu su registrirana u okviru uvoza: naftnih derivata i koksa od 30% (2,0 p.p), električne energije koja je skoro udvostručena (0,7 p.p), motornih vozila 10% (0,7 p.p) i prehrambenih proizvoda 5,6% (0,5 p.p). S druge strane, uvoz je smanjen u okviru kategorija sirova nafta, bazni metali, hemijski proizvodi, koža i tekstil.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, tokom perioda januar-oktobar 2019. godine uvoz roba iz zemalja EU iznosio je skoro 10,1 milijardu KM, što predstavlja oko 62% ukupnog robnog uvoza i povećanje za oko 4,5%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio skoro 2,6 milijardi KM što predstavlja oko 12% ukupnog uvoza i povećanje od 3,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, u periodu januar-oktobar 2019. godine došlo je do povećanja uvoza roba iz Italije 7,8%, Hrvatske 7,0%, Njemačke 3,1%, Kine 7,5%, Srbije 3,6%, Austrije 6,5%, dok je uvoz roba smanjen prilikom uvoza iz Rusije za preko 50% i Slovenije 3,3%.

Viša osnovica i porast uvoza roba uz istovremeni pad robnog izvoza rezultirali su značajnim povećanjem robnog deficita u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je robni deficit u periodu januar-oktobar 2019. godine iznosio skoro 6,7 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od 423 miliona KM odnosno 6,8%. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu za prvih 10 mjeseci 2019. godine iznosila je 59,3% što predstavlja pogoršanje od preko 2 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u periodu januar-oktobar 2019. godine je iznosila 70,3%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 78,4%. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-oktobar 2019. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-oktobar 2019. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Klasifikacija prema harmoniziranom sistemu međunarodnih	UVOZ				UVOZ				DEKLET				Efektivnost izvoza
	Januar-Oktobar 2018		2018/2018 promjena %		Januar-Oktobar 2019		2019/2018 promjena %		Januar-Oktobar 2019		2019/2018 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p/p	u mil KM	u mil KM	g/g	p/p	u mil KM	u mil KM	g/g	p/p	
UKUPNO	9912	9677	-2,4	-2,4	16131	16332	1,2	1,2	-6219	-6655	6,8	6,8	59,3%
1 ZVOTNINE I PROIZVOZI ZVOTNINSKOG PORUČKA	136	125	-7,9	-8,1	445	482	8,2	0,23	-310	-357	15,3	0,76	25,9%
2 PROIZVOZI BILJNOG PORUČKA	186	174	-6,5	-12	643	642	-0,1	0,00	-457	-468	2,5	0,18	27,1%
3 MASTI I ULJA ZVOTNINSKOG PORUČKA I PRERABE NE	91	102	12,7	0,12	169	156	-7,7	-0,08	-79	-54	-31,2	-0,39	65,4%
4 PRERABE VINE	270	250	-7,4	-10	1289	1351	4,8	0,38	-1019	-1102	8,0	1,37	18,5%
5 PRERABE VINE	1094	896	-18,4	-20,4	2508	2445	-2,5	-0,39	-1410	-1549	9,9	2,74	36,6%
6 PRERABE VINE	809	783	-2,5	-10	1996	1464	-7,1	-10	-693	681	1,7	-0,19	53,5%
7 PRERABE VINE	349	425	22,0	0,77	1054	1108	5,4	0,35	-703	683	-2,8	-0,31	34,4%
8 KOŽA I KOŽNO	168	170	-28,4	-1,48	386	334	-18,7	-0,45	-218	154	11,1	-0,39	38,3%
9 DRVO I PROIZVOZI OD DRVETA	663	637	-4,0	-12,7	241	267	10,8	0,16	422	370	-12,4	0,84	238,6%
10 I KARTON	269	232	-13,9	-0,38	376	378	0,7	0,02	-306	-146	37,6	0,64	61,4%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVOZI	530	534	0,7	0,04	1051	1041	-1,0	-0,06	-521	-507	-2,6	-0,21	51,3%
12 OBUČA, SEŠIRU, KAPE I SUŠIČI	613	645	1,9	0,12	296	323	9,1	0,17	337	322	-4,5	0,24	199,7%
13 PROIZVOZI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I SIČOVI	74	121	64,6	0,48	326	340	4,3	0,09	-253	-219	-13,3	-0,54	35,6%
14 ISKRI, PLEMETI METALI I NJIHOVI PROIZVOZI	11	13	23,8	0,03	14	25	78,6	0,07	4	-12	242,9	0,14	52,0%
15 BAZNI METALI I PROIZVOZI OD BAZNIH METALA	1912	1801	-5,8	-1,12	1850	1827	-1,2	-0,14	62	-76	-141,7	1,42	98,6%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA	1157	1351	12,9	1,55	2204	2266	2,8	0,38	-1007	-915	-9,1	-1,48	59,6%
17 I KURNOVI DIELOVI I SATORVI, MJEŠINE, MUDŽOVI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	312	324	3,8	0,12	1140	1143	9,0	0,64	-808	-919	11,0	1,46	26,1%
18 OBUČE I INERCIJA, NJIHOVI DIELOVI I PRIBOR	27	28	5,3	0,01	242	229	-5,4	-0,08	-215	-201	-6,7	-0,23	12,2%
19 NJIHOVI DIELOVI I PRIBOR	130	103	23,9	0,31	9	12	27,7	0,07	121	149	23,7	0,46	1341,7%
20 BAZNI PROIZVOZI	1052	937	-10,9	-1,16	389	408	4,9	0,12	663	529	-20,2	2,15	229,7%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
22 NEKVALIFIKOVANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

U periodu pripreme informacije podaci o stranim direktnim investicijama nisu bili na raspolaganju za treći kvartal 2019. godine.

Prema posljednjim objavljenim podacima za prvo polugodište 2019. godine od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine, ukupna strana ulaganja su iznosila 647,9 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 51,8% g/g. Reinvestirane zarade¹⁸ u prvom polugodištu 2019. godine dostigle su 293,3 mil. KM veća su za 30,6% g/g, ostvarivši time učešće u neto finansijskoj pasiviod 45,3%.

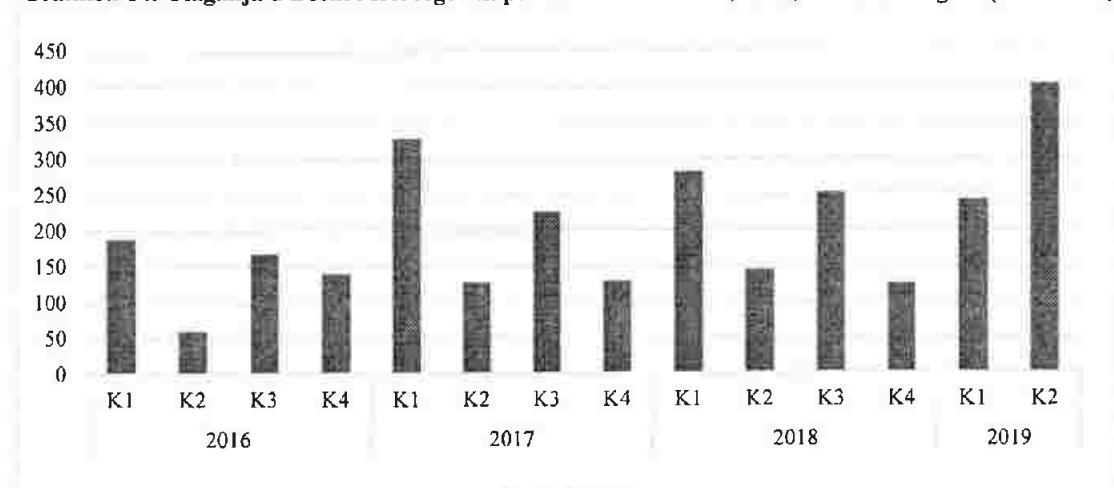
Tabela 11: Strane direktne investicije po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	243,1	404,8			

Izvor: CBBiH

¹⁸ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Grafikon 14: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Dana 06.09.2019. godine agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B pozitivni izgledi“. Treba napomenuti da je u prethodnoj ocjeni od 08.03.2019. godine ova kreditna agencija unaprijedila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B stabilni izgledi“ na „B pozitivni izgledi“. Takođe agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Moody's Investors Service je Bosni i Hercegovini 16.02.2018. godine potvrdila kreditni rejting „B3 stabilni izgledi“.

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja *Informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj – oktobar/listopad 2019. godine* donese sljedeći:

ZAKLJUČAK:

1. Usvaja se *Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj – oktobar/listopad 2019. godine.*